Q. D. B. V.

MAGICI MORBI HISTORIA
ATTENTIUS PENSITATA.

Hanc
Statutis Amplissimæ Facultatis Medicæ
jubentibus,
PRÆSIDE
ELIA CAMERARIO,
Prof. Ord. Med. & Consil. Wirtemb.
PRO LICENTIA,
Summisq; in Medicina Honoribus consequendis
examini publico submittit
CHRISTIANUS NEUFFERUS,
Dornhanensis.
D. April. M DCC XXIV.

TUBINGÆ,
Typis GEORGII FRIDERICI PFLICKII.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

L. B. S.

Non deerant domestica Morborum Magicorum Exempla, quæ Dissertationi huic præbere poterant materiam abundantem, quæ & infrà attingemus obiter. Malumus tamen aliunde petitam adoptare Historiam, cum scribamus eo tempore, quo audacter omnia promiscuè quæ huc spectant phænomena vocantur in dubium, nunc cum ratione sufficiente respectu quorundam casuum, nunc sine ulla illius vel levissima umbra respectu aliorum. Selegimus ergò, transtulimusque in Latinum sermonem ex pulcherrimo Trivultiensi Diario Historiam extra dubium omne positam. Expendit ejus phænomena, horumque causas D. Lange, illustrarunt eam Illustres Eruditione Trivultini Patres; liceat & nobis crudiores meditationes nostras, vel, si appellare ita libeat, ineptias, laciniasve assuere nitido, splendentique panno. Si agnoscas hodiè existentiam morborum à fascino, risui non paucorum ex Eruditis, vel commiserationi saltem quorundam te expones, adeò hæc plerisque nauseam movent, cum persuasi sint, ista relinquenda esse credulo vulgo, qui fabulis pascatur. Haud diffitemur tamen nobis aliter videri, illamque nobis mentem innumeras observationes passim obvias, attenteque institutas confirmasse, propria diuturnæ praxeos experientia suffragante. Aggrediamur itaque pace tua L. B. difficile negotium.

EA est seculi Moderni (a) incredulitas, ea incredulorum temeritas, ut omnia phænomena, quæ ob circumstantias paradoxas Spiritibus

(a) Dum seculum hoc præsens incredulitatis accusatur à plerisque suo quodam jure præcipuo, sæpe animum subit admiratio, cur illud non accusetur jure majori credulitatis

tibus malignis tribuuntur, exſibilent, (b) rideantque; eò autem magis neceſſarium eſt ſingulares iſtiusmodi eventus atque hiſtorias candidè recenſere, publicoque communicare, ut cordatiores, prudentioresque judicare ex relatis valeant de veritate originis quam adſcribit referens phænomenis plerumque ſtupendis, maturaque conſideratione digniſſimis.

Factum id quoque eſt à D. Lange, Medico Regio Gallo, qui hiſtoriam deſcripſit puellæ faſcinatæ (c) Curſonenſis, ipſe enim antequam in publicum orbis literati theatrum produceret mirabilem iſtam faſcini hiſtoriam omnem adhibuit, quam edecumata prudentia ſuggerere poterat, curam ad evitandas fraudes adeò in iſtiusmodi occaſionibus ordinarias ac ſolennes, natas

tis nimiæ, ac nimis inconſideratæ ac facilis, quâ ea omnia avidè arripit, quæ ſaltem oppoſita veteribus receptisque opinionibus, paradoxo, novoque comparent induta habitu, etſi in receſſu vel minimum habeant probabilitatis. Exempla poſſent allegari eam in rem innumera, ex omni naturalis hiſtoriæ modernæ parte, ubi tot hypotheſes ſatis jejunas, plurimis tamen impenſè deamatas, offendimus; Quàm ſibi placent plurimi reductâ noviter in ſcenam attractione, non intelligentes Ill. Neutonum, eam ut phænomenon ſaltem ſupponentem. Quâ ſibi facilitate alii ſtriatas circa Magnetem particulas, & cochleatas quaſi imaginantur. Lege, ſi potes, absque riſu, vel ſaltem absque admiratione Carteſianam corpuſculi humani in fœtu formationem, rupturam ſalientis puncti, formatas ſub ejaculatione liquidi arterias, atque ſub ejus reflexione venas. Quanta ſomnia! annon æquè ſic rota, vel currus, vel laterna fiat? Non aliter fungos Lanciſiana dexteritas naſci contendit; (ſiquidem iſti ſemine careant!) Sic ii ipſi, qui malos Spiritus tam anxiè ex ampliſſimo mundi theatro eliminant, alia tamen ſpectra, atque extravagantis imaginationis phantaſmata operoſa commendatione in veritatum claſſem non admittunt tantùm, ſed & tanquam evidentia non ſine pompa introducunt. Incredulitas atheorum innumeris hodiè demonſtrationibus ſcriptisque eſt profligata, an verò his ſcriptis multiplicatis atheorum numerus decreſcat aliorum eſto judicium, qui præjudicio carent omni. Increduli etiam illi merentur dici qui effectus Magicos pravorum Spirituum negant, tot exemplis ſtabilitos: etſi non ideò ſtatim pro atheis cum nonnullis habendi. Maxima verò in ipſa incredulitate temeritas eſt, cum mens noſtra cœca & valdè limitata audet ſeipſam conſtituere judicem rerum maximè arduarum occultarumque, ubi, ſi hæſeris dubius, tutius fuerit confugere ad τὸ ἐπέχειν, quam faſtuoſè ultra modum ſapere.

(b) Riſus illi ex eo potiſſimum orti ſunt, quod credulitate miſerrima omnes olim fabulæ aniles fuerint pro oraculis à viris etiam eruditis ſuſceptæ, harum verò illuſiones cum detegerent intenti his maximè moderni in alterum prolabuntur extremum, vera cum fabulis & rejicientes & ridentes, etſi hæc methodus indigna ſit iis qui veritatem ſincerè ſectantur.

(c) Nec Bekkerus, vel aſſeclæ ejus tam utiliter ſuas in partes trahent hanc Curſonenſem hiſtoriam, uti multa cum gloriatione Urſulinarum Lodunenſium fraudes ad augendas monaſterii pauperioris opes excogitatas, fictamque obſeſſionem Diabolicam enarrare ſolent; hæc enim ſolicitè ſub incudem vocata ſunt omnia, & multa cum circumſpectione tractata.

natas plerumque ex quadam (d) judicii debilitate, quod mirabilibus inconſideratè nimiam mox ſine examine adhibet fidem, quanquam & incredulitas nimia eorum, qui res extraordinarias rarasque inſuperabili quadam pertinacia negare ſuſtinent (e) non minus culpanda ſit.

Iſtæ verò hiſtoriæ, nonniſi ab iis qui contra rationis veræ dictamen (f) ſunt pertinaces in dubium vocandæ, ſunt mirabiles circumſtantiæ: Magdalena Morina, ex Parochia Curſonenſi diæceſeos Liſienſis, nata annos 22. temperamenti laudabilis, ſimplex quà vitæ genus & ordinata ſine exceſſibus, cum vicina muliere litibus implicita (quæ plurium maleficiorum accuſata, dum in lucem prodibat publicam hiſtoria (g) in carcere ob

(d) Poſſunt errores à judicii debilitate in caſibus tam intricatis & paradoxis enaſci, ſi nimia mox facilitate fides iis ſine examine adhibeatur rebus, quæ extra dubium poſitæ non ſunt, ſed longe hi errores abſunt à fraudibus eorum qui mala intentione talia fingunt, uti circa Diabolum, quem vocant Lodunenſem, factum eſſe prætendunt. Quotiescunque autem in morbis inſolita occurrunt phænomena, multa cum circumſpectione dijudicandum eſt, an res merè naturaliter contingat, an verò altiori principio nitatur. Non indiget equidem veritas ſuppoſitionibus, nec fictionibus noſtris, ſed nec indiget in tanta incredulorum turba noſtris detractionibus; minusque peccaret in dubio, qui ſiniſtre accuſaret Magîam, quam qui ſine juſto fundamento eam exſibilat, ſicque facilè, & ne cogitans quidem, vim judicii divini in hominum animis eludit, vel ſaltem non leviter imminuit. Sincerè igitur hîc agendum, nec ſerviendum hypotheſi cuicumque. Neque obſtat, ſi in cadaveribus ea reperiantur, quæ in Apoplecticis, vel Spaſmo, aut Catarrho ſuffocativo defunctis reperiantur, namque & Spiritus maligni, non niſi mediatè, iſta partium vitia inferendo necare poſſunt. Legimus ejus rei Exemplum notabile in Eph. Nat. Cur Cent. III. Ann. 5. ubi Exc. D. Vicarius recenſet mortem quatuor Virorum robuſtorum in uno ampliori conclavi ſimul una nocte obeuntium, ubi quidem plurimæ circumſtantiæ merentur attendi, etſi non omnes videri ejusdem ponderis queant. Nec auſim aliter pronunciare de notiſſima Hiſtoria Jenenſi, ubi & altioris ordinis cauſa attendenda videtur; novi equidem vim halitüs tetri corbonum, exemplisque eam plurimis didici; verum & hoc novi, eam minimè eò evaleſcere, ut omnibus inde memorabilis facti circumſtantiis fieri ſatis queat. Sed non libet vaſtum illud Morborum occultorum pelagus ingredi!

(e) Hi ſcilicet cœcam ſuam, limitatamque admodum rationem judicem conſtituunt rerum omnium, abſurdo & intolerabili faſtu dijudicaturi, quid evenire queat, quid non? cum tamen in tot minoris etiam momenti rebus poſſent, ſi vellent, deprehendere, quam curta ſit ipſi ſupellex, & quam ineptè ſæpe judicet, ubi vel prudentiſſimè ſeſe gerere autumat.

(f) Cum tot allegentur teſtes, fide digni, attenti, rei in pluribus locis, imò in populi conſpectu geſtæ quà circumſtantias præcipuas, quales res in dubium vocantibus vix reſpondendum eſt.

(g) Ex incarceratione quidem nihil facilè collegeris, cum ſæpe ex ſuſpicionibus non fundatis homines fruſtra ſuſpecti conjiciantur in carcerem, hic verò graviſſima concurrunt argumenta.

illa Orbecensi unà cum marito suo inclusa erat) his ab illa minis (uti retulit virgo) petita est: Quot tibi verba dixero tot in corpus tuum transmittam (h) Diabolos, quibus verbis prolatis mox correpta fuit virgo doloribus violentis, stomachique eversionibus ac spasmis; atque ab illo tempore per menses viginti duos alio non potuit uti victu, quam fructibus crudis, & aquæ potu; quo temporis intervallo sæpius ad incitas redacta est per stupenda Symptomata, ejiciendo ex ore in conspectu multorum hominum erucas, vivamque (i) lacertam.

D. du

(h) Hæc prima erunt multorum hac in recensione scandala, qua ratione nudæ minæ, ac verba mulieris tantum mox potuerint effectum sortiri, quî potuit illa verbis suis totidem in corpus puellæ dæmones immittere? quam stulta, dicent, præsumtio! Sed effectus mox insecutus satis respondet, etsi nos determinare modum nocendi nondum valeamus, noxa tamen fuit mox in propatulo; hinc enim enati mox spasmi, eversiones stomachi, pica singularis, nausea aliorum ciborum.

(i) D. Lignac in Diar. Trivult. ann. 1718. hanc talium erucarum originem ac genesin putat se ex naturalibus causis satis clarè deduxisse, sed non attendit satis ad alias historias, nec lacertæ eundem facilè adscripserit ortum. Possemus plurimas allegare historias parallelas; sufficient tamen paucæ: Exc. D. Lentilius in Eph. Nat. Cur. refert mensis unius decursu ex ore pueri insecta sequentia prodiisse: Millepedæ centum sexaginta & duæ, forficulæ binæ, vermis albus capite nigro, vermes quatuor celerrimi vicenis & ultra pedunculis præditi, spinis horridi, Lacerta pinguis, duo vermes saltantes, duo rubri celerrimique vermes, una teredo, erucæ virides quadraginta duæ, scarabæus unus, viva omnia. Post illa tempora rursus per os miseri exclusæ sunt ranæ quatuor, unus scarabæus majalis, vermis butyraceus, duæ erucæ, dein bufones aliquot, postea lacerta una, insequentibus viginti aliis, vipera quæ & sono & volubili se passim in corpore motu manifestabat, gravissimè affligebat puerum, prodierunt rursus ex ore: Clavus ferreus, dimidius catenæ grandioris annulus, confractarum duarum patinarum figulinarum septem testulæ, quatuor lapides, bini alii majores, glomus capillorum, ovorum testæ, duo cultri sine manubriis, quorum unus pilis obvolutus, læsis valdè ab utroque cultro faucibus; sequebantur testæ ollulæ medicamentariæ, duo majores clavi, tandem vipera admorso pueri pede, circa quam viperam, ejusque iterato ex corpore egressu, ingressuque mira recensentur, quodque aliquando dimidiato corpore ex ore prominens capite suo pueri genas diverberaverit vibratione sua, regressa tum, parente pueri clamitante, in corpus, servanturque excreta ista omnia in Rarithecio Onolspacensi, totidem argumenta Morbi Magici naturæ Vires viasque ordinarias & consuetas supergredientis. Merentur his jungi insecta ab Illustri D. Bar. de Brunn relata, ac prodeuntia ex stomacho puellæ annorum 16. ab assumto agyrtæ balsamo nigro: quadraginta scilicet lumbrici, quorum dein sine vomitu quingenti eadem secuti sunt via, quæ quidem res per sex dies integros eadem ratione ac frequentia duravit; Dein alius generis vermes quinquaginta ex ore reddidit, medium digitum longos, & digitum crassos; postea evomuit sedecim cochleas vivas, sine testis tamen, duos scarabeos cornutos, qui eam usque ad sanguinis sputum vulnerarunt in faucibus; dein prodiere vermes longi, crusta duriore obducti, decem erucæ pilosæ, papilio alis albicantibus, vivus, denique centum vivi millepedes &c.

D. du Bois, Chirurgus pagi Farvaceni eam invisens, suasit ad minuendos ingentes quos patiebatur capitis dolores, ut capillos capitis sibi curaret abscindi, atque applicari columbas capiti vivas, ista vero, quæ in quæstionem hic maximè venit vicina (k) mulier abscidit capillos virginis ægrotantis & afflictæ.

Cum fuisset ægræ persuasum, ut divinum, intercedente Beata Virgine, imploraret auxilium, mox iter ingressa est versus Sacellum B. Virgini de Liberatione dicatum propè Cadomum, ubi novem jussit recitare missas, sub consecratione quinque ultimarum missarum deliquio est correpta, vomuitque plures erucas vivas, usque ad viginti octo scilicet. Quarum ultima æquabat crassitie auricularem digitum, pleneque ut videbatur restituta est, asserente testimonio Canonicorum istius sacelli. Vigesima secunda Junii die anni 1716. Virgo hæc sola prodiens in publicum summo mane, ut abiret in pagum Farvacensem, malè habita fuit ab eadem illa sua vicina, ictumque baculi, quo percussa est, recepit in capite, alium in scapula sinistra, aliumque in ventriculi regione, quibus ictibus acceptis in deliquium incidit prolapsa in latus dextrum, quo in situ eam accurrens soror opem latura vociferanti invenit facie penitus sanguine conspurcata atque obducta.

Vocatus D. du Bois eam brevi post solicitè inspiciendo invenit contusionem in scapula sinistra, aliamque in hepatis regione, decumbente ægra atque exæstuante febre intensa cum deliquiis frequentibus. Decimo Julii idem ob ingentes capitis de quibus anxiè conquerebatur dolores ad eam vocatus invenit in loco contuso apparentia quædam corpuscula heterogenea tactui renitentia, factisque incisionibus tribus extraxit inde (l) acum unam

(k) Mirum fœminam hanc adhuc fuisse admissam ad capillos abscindendos, corpusque contrectandum.

(l) Nec Medicis Germanis analoga desunt exempla; in Eph. N. C. Cum in Styria Dn. Kernius tertianario secare juberet venam, æger levi facta compressione vel potius tactu tantum in musculo brachii bicipite mox cœpit clamare, omnemque attactum sibi intolerabilem esse asseruit, ex quo olim solus in cubiculo suo hærens totusque immersus Melancholicis ideis, derepente eodem in brachii loco ingentem senserit dolorem, eundemque ab eo inde tempore levissimo quovis attactu sentire, quo audito Chirurgus manu attentius admota invenit latere in brachio acum, levique incisione facta eduxit acum majorem, quali in conficiendis tapetibus utuntur, totam rubigine obductam. Sed quid unam recensemus acum extractam, cum plurimas referat celebris Silesiæ Medicus Grasfus in Eph. N. C. Dec. I. Habuerat ancilla amasium opificio acicnlario operam dantem, cui repulsam passo indeque ad vindictam accenso, cum aliquando ex amictorio suo petenti dedisset aciculam, triduo post dextri brachii dolores ingentes, tumorem, &

unam & duas aciculas. Vigesimo secundo ejusdem mensis die octo, factis in sinistro brachio vehementer dolente incisionibus septem aciculas unamque acum eduxit. Decimo Septembri ex mamma sinistra extraxit aciculas sex; ejusdemque mensis die 28. in costarum spuriarum regione tres alias. Novembris autem tertio die ex femore tibiaque sinistri pedis octo alias deprompsit.

Decimo Januarii anni 1717. D. Lange Filius, Medicinæ Doctor, à Chirurgo hæc sibi relata, novasque imminere aciculas audiens, eò profectus est, viditque ex sinistra mamma septem extrahere denuò. Cumque ex eo tempore novas se offerre aciculas increſceret rumor, Medici Lismci ut facti penitus certi redderentur, omnemque evitarent solicitè fallaciam, eam in urbem advehi curarunt, quò 28. Jan. delata in Nosodochium publicum recepta, commendata est curæ duarum (quas vocant in publicis istis ædibus) Sororum, qui ipsam vigili oculo noctes diesque exactissimè observarunt, ex oculis conspectuque eam numquam dimittentes, alternatim quavis nocte apud eam vigilantes, & postquam extracta fuisset prima adventus ejus vespera ex sinistra mamma acus præsentibus plusquam centum perso-

ac inflammationem ad cubitum usque passa est, admotoque emplastro, ac dehinc cataplasmate ex allio, vesica excitata, ex cujus dein formato dilatatoque foramine major prodiit acicula, insequentibus dein adhuc duodecim aliis; tandem incisione facta circa musculum brachii bicipitem inventus est fasciculus duodecim acicularum filo lineo colligatus, & duæ aciculæ rubigine obductæ cruciatim carni infixæ, quibus remotis plaga coaluit: Sequenti anno novos passa brachii dolores Chirurgo occasionem obtulit, rara enchiresi ex brachio mammisque exscindendi successivè nonaginta & octo aciculas, cum unico aciculæ minoris nodulo seu capite, acubusque undecim sine prævia suppuratione. Omnes aciculæ promtè poterant eximi, cuspide prius per cutem adacta, nisi vel curvatura vel situs profundior incisionem exposceret; sicque cuspide præcedente celeriter cutem transeuntes ne minimum sui vestigium relinquebant præter maculam pulicum morsibus similem, pauco interjecto tempore in cuticula emergentem. Imò & tertia vice eodem affectu dicitur correpta ultra quadraginta sex aciculis denuò successivè extractis manu Chirurgi. Meritò ad hanc quoque classem referenda mulier pro scorbutica primum à D. Jægerschmidio habita, mirisque agitata convulsionibus, imò ad desperationem adacta, per plenam doloris urinæ redditionem, adeò ut violentas sibi intentaret manus, quæ tandem inter cruciatus immanes excrevit cum urina quinque acus, quarum una globulum ex cera hispanica impositum gerebat, donec majori dolore tres pilorum nigricantium fasciculi ejicerentur via eâdem, hos quatuor acuminata vitri fragmenta, sex spintheres, quinque clavi soleares, partim accuminati, partim jam detriti omnes cum urina sequebantur, recrudescente verò post dolore, totalis urinæ suppressio adegit adstantem mulierem, ut ex ipsa urethra massam obstruentem vi extraheret, linteolum scilicet fortissimè funiculo colligatum; sacculo hoc lineo aperto inspectoque deprehensus is fuit passim perforatus à rebus scilicet antea excretis; Nolumus verò plura hic exempla cumulare.

personis attentissimis, alteroque manè aciculæ tres ex mamma dextra, una ex sinistro brachio, aliaque ex ejusdem lateris genu ejusve parte inferiori, in conspectu frequentissimæ panegyris, nec ulla jam alia compareret per totum corporis ambitum, consultum judicabatur auferre ipsi vestimenta omnia, aliisque eam induere, capillosque ejus pectine probè distinguere ac dividere; paucis, adhibitæ sunt cautelæ omnes possibiles, ut de facto fierent certissimi, nulla die prætermissa, qua non accesserint ad eam Medici illius civitatis.

Trigesimo hujus mensis die incepit comparere acicula in sinistra mamma, novæque se manifestabant de die in diem, in variis corporis partibus, duæ scilicet in mamma dextra, duæ in sinistra, una in femore, in sinistra scapula una, una sub axillis, & in stomachi regione alia, omnes sexto Februarii extractæ, vesperi hora nona, præsentibus Medicis, pluribusque gravibus viris ac spectatoribus. Intra sextum decimumque ejusdem mensis diem comparuêre quatuor, cumque hactenus res sufficienter atque accuratè observata crederetur, adessentque parentes eam suas ad ædes reducturi, exsectæ sunt adhuc duæ in gratiam quorundam spectati nominis virorum, una videlicet in sinistra scapula, una supra costas dextri lateris, nec libuit exsecare reliquas; ne nimia ægrotæ virium accerseretur debilitas.

A discessu ejus Lisiaco usque ad 29. Apr. testante D. du Bois (m) vomuit aciculas sexaginta duas & unam acum, omnes ferè incurvatas, cum febre & sanguinis vomitu, exsectæque pariter sunt decem, tres ex genis, una inter scapulas, in brachio costisque reliquæ. Dum in urbe degeret, Medici eam visitantes quotidiè sequentia observarunt.

1. Aciculæ extractæ globulo suo seu capite (n) omnes carent, aliæ ferreæ, aliæ orichalceæ, diversæ magnitudinis, dissectæ omnes, quantum licuit ex aspectu judicare, ope (o) forficis, ferreæ tum acus tum aciculæ (p) quo-

B dam-

(m) Hi vomitus terribiles incurvatarum acuum & acicularum, qui intensam febrem, vomitumque sanguinis excitarunt, de principio altiore satis testantur, cum maximè incurvatæ essent pleræque aciculæ, sicque ægrius rejiciendæ lacerarent sub spasmodicis ventriculi stricturis ac torturis vascula ejus sanguinea, ut extravasatus hinc sanguis vomitu ejiceretur.

(n) Scilicet cum globulo in ista loca haud facilè poterant deferri, notabile tamen est in historia modo in antecedente nota allegata, unum quoque aciculæ caput, sed illud minusculum fuisse exsectum, cujus introductio eò fuit abstrusior quà modum.

(o) Non igitur in corpore genitæ, vel quasi combinatæ ex minimis moleculis, de quo infra.

(p) Mador in loco subcutaneo perpetuus politam alias superficiem obfuscaverat, ut sic magis nigricarent, orichalceæ verò acus suum inde nitorem haud deperdebant.

dammodo nigricabant, acus in principio suæ crenæ fuerant resectæ, orichalceæ aciculæ verum suum servabant colorem.

2. Antequam apparebant aciculæ, ægra (q) deliquiis correpta est, caloreque febrili, sæpe vomuit sanguinem, postea in locis ubi dolorem percipit, tangitur in intimo carnium parva quædam durities, quæ de die in diem fit manifestior, offertque tactui figuram aciculæ, quò propius appropinquat ad carnis superficiem, adeò ut (r) tertia die sub digito tangente jam percipiantur in vario situ obliquo, cuspide tamen semper cuti maximè vicina.

3. Ex pluribus quam quinquaginta duabus aciculis exsectis ne duæ quidem (s) eandem prorsus tenuêre viam per carnes, ut eadem licuisset eas extrahere incisione, idque in hoc phænomeno admiratione cumprimis judicabatur dignum, quod ex ingenti acuum & acicularum musculos quaquaversum penetrantium transeuntiumque ac perforantium numero (imò & earum, quæ glandulas mammarum transfixerant) nulla (t) earum fuerit reperta,

(q) Mirum deliquia & febriles æstus præcedere acuum istarum sub cute præsentiam; annon inde colligendum erit, sub ipso illo tempore introduci ab extra aciculas illas, ita tamen afficientes nervos, ut spasmodica inde deliquia æstusque tales sequantur, sub quibus deliquiis eò facilius sine sensu intrudi acuminata hæc corpora in carnes queant; aciculæ enim tanguntur in loco, uti mox subjungitur, ubi dolor percipitur, & profundius quidem intra carnes, ubi dolor sentitur, tangitur & objectum duriusculum, primò confusius ac minutum, dein semper distinctius, majusque, quò propius assurgit ad cutem, & versus superficiem tendit, per quam debet educi enchiresi Chirurgica plenius hic descripta.

(r) Profundius igitur latuisse eas oportet, & consequenter adactas quoque fuisse antea profundius, eoque magis mirandum, quod tam lento ad superficiem accesserint motu, ut tertio demum die admoto digito tangerentur tanquam aciculæ, & quidem in situ non recto sed multum diverso, obliquo tamen semper, ita tamen, ut cuspis semper fuerit vicinior cutis superficiei; quæ quidem acicularum conversio varia, & tamen certo modo uniformis probè est attendenda, si enim adactæ illæ fuerint in carnes ab extra, dubio procul in ingressu præcessit cuspis, & jam in reditu & egressu iterum antecedit cuspis, quî ergò facta est conversio acus?

(s) Omnium quidem acicularum cuspides præcedebant in motu illo versus cutem lento, sed eundem locum in tanto numero nunquam duæ attigerunt acus, ut eodem prodirent vulnusculo, tanto studio regebantur ab intelligentia sua adjuncta. Multiplicandæ ergo erant incisiones pro numero acicularum.

(t) Mirum sane ac stupendum planè, nullam inter tot acutas satis aciculas vel unicum rupisse vasculum, ullamque effecisse sanguinis effusionem in fibrarum interstitia; novo indicio, quanto cum artificio deducerentur in ipsam cutis superficiem, inde postea exscindendæ. Novimus dari homines qui aciculis genas suas promtè satis usque in oris cavitatem perforare audeant, vix tamen id effecerint sine ullius vasculi læsione, hi

perta, quæ vel minimum ruperit vasculum, ullamve effecerit sanguinis effusionem in vicina partium interstitia, adeò, ut si incisionem parvulam excipias, partes post operationem æquè sanæ integræque comparuerunt ac ante eam, ac si nullum corpus extraneum per eas transiisset, easve cum cute perforasset.

4. Quinto Februarii die decima hora vespertina (u) convulsionibus tentata fuit, cum ingentibus vomendi conatibus, nec tamen nisi exiguam sanguinis portionem ejecit, quo facto de enormibus circa ventriculum doloribus conquesta est, ubi exigua durities observata est, dieique insequentis vespera aciculam eduxerunt ex regione illa, cujus cuspis sursum spectabat.

5. Ad aciculas extrahendas commodius expectabatur, donec illæ satis ad cutem appropinquassent, ut tangi manifestè posset utraque (x) extremitas, tum digito eas premens Chirurgus scalpello facit incisionem duarum saltem linearum profunditate super extremitate acus cutis superficiei maximè

 vicina,

hi spiritus majori acumine, agilitate & ἀκειβεία concreditas sibi aciculas direxerunt, quàm isti circulatores; cum tamen & Bekkerus Magos pro circulatoribus habeat ac visûs saltem deceptoribus, inepta satis analogia, uti ex opere ejus videre est. *P. Franciscus Tertius de Lanis in primo Magisterii Naturæ & Artis tomo* docet modum perforandi brachia & carnes mediantibus aciculis sine dolore & periculo, si quis rem tentaverit non eam, quam Pater supponit facilitatem, deprehendet, nec forsan securitatem, quàm facilè enim occurreret acui nervus aut tendo, & quanta observant medici à punctura tendinis vel nervi discrimina, imò mortem ipsam? nec ista perforatio sine ulla sanguinis in interioribus effusione fieri facilè poterit, uti hæ aciculæ fuerunt tanta circumspectione deductæ per carnes, ut nulla sanguinis fieret effusio.

(u) Cum nervis non usquequaque eadem actum fuisse circumspectione ac cum vasculis sanguineis carnium (nam ventriculi vasa, uti supra jam vidimus, satis ab aciculis fuere malè habita ac lacerata ad vomitum usque cruentum) testari videntur hæ convulsiones, indicantes omninò, nervum aliquem graviter fuisse ab acicula irritatum, punctumque, cumque & tantos vomendi conatus secuta fuerit evomitio aliqua sanguinis, suspicandum ferè est, ex ventriculo ad exteriora cutis extrusam tum fuisse aciculam, quæ mox duritie ea in regione comparente tactui se offerebat, die scilicet insequente, post enormes ventriculi dolores, qui non poterant non esse ingentes sub laceratione vasculorum & punctura fibrarum nerveo-musculosarum; etsi enim & hîc sursum spectaret cuspis, tamen non constat, an ea præcisè eundem in toto itinere situm tenuerit.

(x) Sic enim incisio eò minor & tantilla saltem requirebatur, si utraque acus posset tangi extremitas, licet enim cuspis præcederet, nec appropinquans acus esset superficiei cutis parallela omninò, tamen acus ita inclinata & ad cutem obliquè sita poterat commodius premendo tantillum sequi incisionem & cutis aperturam.

vicina, quo facto urgens parum premensque aciculam in parte (y) obtusiore, apex acutior mox per incisum prodit foraminulum, arreptaque acicula forcipe minuta protrahitur, imposita vulnusculo olei olivarum guttula, percurato pleneque clauso hac methodo intra horarum quatuor vel quinque decursum sine ulla superveniente suppuratione, hac quidem methodo extractæ sunt acus omnes aciculæque unam si excipias, quæ hæsit ultra menses duos (z) in genu quæque educi ob situm profundiorem justò commodè tutòque haud potuit; Huicque observationum relationi fidem fecêre testes (a) exceptione majores, Doctores Medici quinque, Chirurgi quatuor, Pharmacopolæ duo.

Nec substitit in sola nudaque facti narratione D. Lange, sed morbi quoque tam stupendi causas ex physicæ modernæ principiis, quæ tamen Malebranchianis tincta nimium hypothesibus videri aliis queant, solicitè pervestigat. Id verò ante omnia agnoscit principium ratiocinii sui ac fundamentum: Solum Deum posse (b) invertere quasi naturæ leges, à se primitus stabilitas, idque ab ipso fieri in miraculis, neque tamen esse existimandum, quæ-

(y) Pars obtusior scilicet à cute erat remotior, ea igitur pressa acutior protrudebatur ad vulnusculi aperturam minutissimam eodem in loco approximantis acûs cuspidis factam, unde mirum haud fuerit paucas intra horas tantillum vulnusculum admota olei lenientis guttula fuisse occlusum & obliteratum, cum vix aliquid ultra cuticulam, vel primum proximumque ei cutis stratum fuerit tantillo spatio læsum.

(z) Hic tutum non erat eâdem progredi methodo, cum situs in genu profundior indicaret necessario admodum lædendas esse investientes hæc loca partes admodum nervosas, siquidem ad superficiem usque evehenda esset acicula, adeò & hic providè omnia fiebant, ab interno illo principio, vel potius externo aciculas promovente ad partum suum cæsareum, seu excisorium.

(a) Bekkeri effugium perpetuum est in explodendis omnibus historiis morborum & effectuum Magicorum, excipere contra testes, ac causari, defuisse attentionem necessariam ad rem tam gravem, delusos fuisse adstantes, aciculas non cum urina prodiisse, sed injectas fuisse ab ipsa ægra fraudulenta in matulam, & quæ plurima alia fuêre ejus subterfugia? hîc verò quid diceret? obloquine auderet tot testibus, imò nubi testium, qui adstitêre exsectioni & extractioni harum acicularum; omnia hic tam benè cohærent, ac firmata sunt autopsia & perpetua observatione ægrotæ suis etiam vestibus ordinariis exutæ, & in ipsis capillis perquisitæ, ne ullæ possent subesse fraudis suspiciones.

(b) Nemo id ipsi vocaverit in dubium, solum Deum posse invertere leges naturæ, id est, eum solum posse aliter volendo, alios quam consuetos in natura eventus & effectus procurare; vis omnis creata eò non pertingit, cum sit limitata, & à Deo penitus pendeat, certo saltem ab ipso gradu concessa. Neque tamen forsan ostensu facile fuerit, in quovis miraculo inverti naturæ leges, erit enim tamen miraculum, etsi leges illæ non evertantur, sed modo saltem tam occulto & inconsueto inter se combinentur & conjungantur, ut nos ea non capiamus, nisi hæc prodigia voces, quod facile largiemur.

quævis (c) prodigia mox esse miracula; posse enim phænomena maximè singularia ac rara proficisci à causis simplicissimis, eaque eo solum nomine nos in admirationem rapere, quod istæ eorum causæ nobis haud perspectæ sint cognitæque. Neque (d) proin impossibile judicat Vir doctissimus

(c) Omninò prodigia & miracula in se diversa sunt hoc respectu, nostri autem respectu idem ferè fuerit, si utrinque videamus res ultra consuetum naturæ ordinem & vires contingere, & nullum videamus causarum nexum, imò assueti simus contrario; etsi adhuc difficile fuerit, nec hactenus satis determinatum, quid ad prodigia, quid ad miracula sit referendum; multa in his adhuc desiderantur evolvenda.

(d) Nescio an rectè concludat Vir doctiss. & aliquo cum fundamento speret se detecturum occultas hujus morbi causas, ac modos quo phænomena tam stupenda, & prorsus insolita contigerint. Blandimur nobis haud rarò, imò torquemus intellectum nostrum, nosque ipsos decipimus, ut credamus tandem, ac persuadeamus nobis ipsis firmiter, nos detexisse rationes phænomenorum, quæ tamen difficultatem includunt insuperabilem in explicatione sua. Quis v. g. rationes reddet eorum, quæ recensuimus in Dissert. Taurin. Epistolica prima Exemplorum? quis Historiæ nuper nobis communicatæ à Nobilissimo Nürtingensis Oppidi Physico, D. D. *Weismanno*, Virgo ann. 34. à causa sibi suspecta patitur ante multos annos dextri lateris paralysin, accedunt posthac convulsiones atque Epileptici motus horrendi per vices pluries repetitas, accessit quadriennio abhinc aphonia etiam per vices, aliquando per aliquot affligens menses, Ferinæ thermæ iterum tulerunt suppetias. Febri dehinc Epidemia laboravit, junctis convulsionibus atrocibus. Biennio abhinc à spectro se premi firmiter persuasa fuit conspicuo, non semel, sed omni nocte in ædibus fratris; relictis in ejus femore stigmatibus digitorum qs. impressorum, durantibus per trimestre. Intumuit pes sinister, accedit ingens dolor, & urinæ difficultas. Postea genu occupat prægrandis inflammatorius tumor, livido-fuscus, striatus, nodosus, imo monstrosus planè cum atrocissimis doloribus, Chirurgus expertus differt apertionem tumoris jam maturi in diem sequentem, at nocte illa misella inter cruciatus intolerabiles egerit per vices cum urina cruenta, turbida, frusta vitri viridiusculi plurima, trapezoyoide, rotundiuscula, ac triangulari varia figura conspicua, clavos incurvatos, fibulas seu uncos, aciculas incurvatas. Chirurgus manè tumorem vidit qs. evanuisse, reliquiis sensim dissipatis; genu restituitur penitus; quæ autem per urethram tanto cum dolore ejecerat postea per vomitum egerit, cum pauco sanguine, & juncta aphonia multarum dierum; post novas convulsiones nova per urinam excreta, quorum magnam servat copiam Medicus. Rectius à remediis se habuit, at redeunte ea ad pagum suum, rediit febris, & vomitus vitrorum, clavorum, acuum junctis atrocissimis convulsionibus; datis nervinis, sic dictis anti-Magicis auctum semper malum, ut adeo Medicus id vel retardare, vel accelerare pro lubitu remediis potuerit, Tragædiæ testis ipse oculatus, ac tristium vicissitudinum pro lubitu variandarum. Abstinuit à sic dictis specificis Medicus, nihil amplius egeritur, omnia pacata, donec aliquo post tempore vermis teres, crassiusculus, tres ulnæ quadrantes longus, in extremitate sua acum transversim infixam habens inter motus horridos, & sanguinis rejectiones floridi è faucibus protrusus scenam tristissimam clausit. Compendium dedimus, plenam Vir Nob. recensionem forsan aliquando dederit. Quis nodos hos solvet? Quis œdipus par erit intricatæ rei. Sed nec opus est Medicis tam exacta ætiologia; Metaphysi-

genuinas detegere cauſas morbi mirabilis qui conſpectus fuerit in iſta Magdalena Morina. Duplex verò (e) Mechaniſmi admittit genus; aitque Mechaniſmum naturalem aliud non eſſe quam mutuam corporum in ſe invicem actionem, ſecundum leges ſcilicet communicationis motuum. Artificialem autem Mechaniſmum conſiſtere in actione entium intelligentium in corpora, quibus uniuntur organica, atque in vi, quam habent (f) movendi per hanc ſuam actionem (g) particulas materiæ, quæ ipſi ambiunt. Undenam perſpectum nobis certumque eſt, (ita quærit D. Lange) ſolas (h) animas noſtras inter entia intelligentia eo gaudere privilegio, quod poteſta-

cis, Phyſicisque hanc curam, *ἀκρίβειαν*que relinquunt lubentes. Sufficit ſi ſuarum quod eſt partium agant, negligentes quaſi malignorum Spirituum luſus infauſtos, ac *μεθοδείας* haud facilè intellectui magis limitato explicandas; Inſiſtantque remediis nervinis, robur naturæ, tonumque partium ſuſtentantibus. Sic enim debellabunt ſimul quoque has technas. Non ſemel vidimus fauſtum hunc remediorum ordinariorum, inter preces junctas, ſucceſſum; Nec proin indigemus operoſa illa conjecturarum audacium, ac ſæpe incohærentium farragine. Pravi Spiritus noxam non, niſi organicam ſtructuram, & craſin fluidorum depravando, inferunt, his igitur eundo obviam, eorumque aberrationes corrigendo tollitur malum, etſi technas ſubtiliſſimas cauſæ latentis, atque agendi, nocendique modos ſpecialius enarrare haud liceat. Ne quid videamur ignorare, ſæpe audacter conjecturas cumulamus; ac manent tamen conjecturæ; arena ſine calce.

(e) Singularis ſanè duplicis mechaniſmi deſcriptio; cum maximè vocet mechaniſmum artificialem entium intelligentium in corpora, quibus junguntur, organica actionem.

(f) Et hæc vis probanda erat Domino Lange contra Carteſianos, ac Modernos plurimos, ſive Malebranchii veſtigia ſecuti cauſas occaſionales ſubſtituant, ſive cum Leibnitio confugiant ad ſubtiliſſimam Harmoniæ præſtabilitæ doctrinam ignotam quidem D. Lange.

(g) Debebat probare Dominus Lange Spiritum poſſe agere in particulas materiæ, non obſtante ingenti diſproportione quam Carteſiani allegant inter rem cogitantem, & rem extenſam; imo ne id quidem ferent æquo animo, quod dicat entia intelligentia ambire particulas materiæ, cum enim in loco non ſint, nec extenſa, non ambire corpora nec proin in illa habere jus dicent.

(h) Eadem ratione quærunt Moderni Philoſophi, negantes animæ in corpus ſuum actionem, unde nam de illa ſimus certi? imò hoc multa cum confidentia negant. Neque admittunt alii hanc conſequentiam: animæ noſtræ agunt in corpora noſtra, ergò & alii Spiritus agunt in corpora alia; nam non ſine ſpecie regerent, juſſu divino corpus humanum unitum eſſe animæ, alios Spiritus aliis corporibus eodem juſſu nutuque omnipotenti unitos non eſſe; imò potius retorquebunt alii adhuc argumentum iſtud, illaturi: Si anima noſtra ſaltem occaſionalis cauſa eſt motionum corporis ſui, aut ſi illi motus non fiunt niſi ad ſtatas harmoniæ præſtabilitæ leges, neque aliis Spiritibus ulla ſpecie tribuetur vis corpora movendi, quæ cogitando moveri haud queant, ſed contactu impetuque impreſſo, quod expectandum à ſpiritu non extenſo non ſit. Si recurras ad ſummum

potestate polleant corpora movendi, cum fides nos doceat, seu revelatio, Spiritus dari tum bonos, tum malos atque infelices, illos felices Deoque unitos, qui efficaciam ipsis potestatemque in corpora dederit exercendam, qua abuti haud possint; hos verò nos tentare, non quidem agendo in animam nostram, quæ ab ipsis minimè pendeat, illisve subsit, sed agendo potius vel in (i) organa corporis nostri, aut potius in corpora ipsum (k) ambientia. Cumque non possent non enormiter abuti potentia, si quam haberent illimitata, credere mavult D. Lange eos potestate prædites esse valdè (l) limitata, & hactenus quidem (m) nihil videtur supposuisse quod non alii quoque inter philosophos statuerint.

Videamus nunc alia minus hactenus cognita admissaque principia, quibus superstruit novi sui systematis speciosa fundamenta. Nunquam non, si ipsi

mum Creatoris exemplum, motus omnis Authorem & Consummatorem, infinitam opponent inter Creatorem & Creaturas diversitatem in agendo, quippe cujus simplicissima volitio sit efficacissima operatio. Cæterum Domini Lange argumentum sic ab aliis in torqueretur in Cartesianos. Si teste revelatione & boni & mali Angeli ac Spiritus in corpora agunt, idque & irrefragabilibus historia tum Civilis, tum Medica probat exemplis, quæ tandem pertinacia erit negare, animam à Deo unitam corpori peculiari posse in illud corpus agere, illudque regere. Revelationem haud facilè rejicere velle videntur, redacti tamen sunt, qui Bekero adhærent, ad miserrimas detorsiones dictorum clarissimorum, quarum deberet pudere viros cætera mente sana præditos. Et hactenus quidem rectè urget D. Lange revelationis claritatem contra incredulos. Quid verò illis regeret Modernis, qui Spirituum mediatam in corpora actionem, ac proin Magicos effectus possunt concedere, statuentes quippe omnem Spiritum finitum corpore aliquo gaudere. Tam multiplicem sanè harmoniam ipse tum ignoravit.

(i) Hujus exempla clarissima præbent obsessi à Dæmone, tum in Sacra allegati Scriptura, tum à Viris fide dignis descripti, horum negare existentiam & veritatem, impudentiæ est homini non competentis, cui sanum sit sinciput; tollunt enim fidem historicam omnem & Scepticismo nimis apertè favent tales, nec disputandum est porrò contra negantes principia; principia vero sunt potissimùm revelatio, & historica fides.

(k) Modo quidem utroque id fieri tot loquuntur, imò clamant historici; fabulis haud favemus, nec inficiamur earum hoc in campo abundantiam & frequentiam; nolimus tamen prolabi in extremum alterum, exsibilandove fictitia, incerta, fabulosa, negare unà firmiter stabilita, circumspectè observata, & quà veritatem universalem universali gentium omnis temporis consensu firmata.

(l) Cum limitationis innumeri possent esse gradus, nostrum non est limites istos assignare juxta miseram cæcæ rationis nostræ decempedam;

(m) Dicitur aliâs, nihil esse tam absurdum, quod non aliquem, qui defendere id ausus fuerit, inter Philosophos repererit; nec deerunt proin qui & reliqua Domini Lange cogitata sua fecerint; etsi modernorum plurimi quà hactenus deducta dissentiant, utpote ferre non volentes actionem Spirituum in corpora.

ſi ipſi credimus, eadem (n) motus quantitas inde à prima creatione conſtanter perſtitit atque manſit in hoc univerſo ſine augmento vel diminutione, nullus (o) Spiritus poteſt movere aut principium motus communicare corpori quod quieſcit; Dæmones non agere in corpus noſtrum niſi mediantibus (p) aliis corporibus organicis, quibus ſeſe uniunt ac conjungunt per unionem quandam, quam vocat (q) inſtrumentalem; Aerem Spiritibus Dæmonibusque plenum (r) ſupponit, Patres Eccleſiæ, Interpretes Scripturæ Theologosque in hoc prædeceſſores habet docetque evidenter ex Scripturis Diabolos non ita in inferno conſtringi, ut non egredi ex carcere illo ac nocere hominibus valeant. Huic verò veritati D. Lange jungit conjecturam ad minimum valde adhuc dubiam, quod ſcilicet hi dæmones uniti ſint (s) corporibus organicis, ſed minutiſſimis, quæ ſumma facilitate ſeſe

(n) Hæc hypotheſis adeò non eſt nova, ut dudum inter præcipuas Carteſii reputetur, ſatisque proin hactenus cognita fuit; annon vero ſibi contradicit D. Lange, qui ſupra animæ vim in corpus ſuum agendi reliquerat, nec ſufficit eum motus ſaltem determinationem ipſi tribuere ſtilo Carteſiano, namque & hoc alii Moderni ipſi haud concedent; dudumque negata eſt hæc eadem motûs quantitas in univerſo ſuppoſita, ſubſtituta virium motricium identitate; nobis vero iſta curæ, cordique non ſunt.

(o) Hic jam putat D. Lange ſe ſtatuere nullum Spiritum poſſe agere in corpora, hoc eſt principium motus ipſis communicare, & tamen, ſi aliter determinent eorum motus, revera agunt in ea; ergò revera movent; quicquid enim agit in materiam id ei aliquem motum imprimit, ergò in eam agit etiam dum determinat motum, motus directionem aliam communicando, qui poteſt motum mutare, determinatè poteſt movere, nec determinat niſi movendo, nec alia diſtincta harum rerum datur idea, nihil ergò lucratur D. Lange effugio hoc non ſatis idoneo, & pariter ab aliis dudum proſcripto, qui eandem quoque directionem ſervari contendunt.

(p) Si dæmones poſſunt agere in alia corpora organica, agent etiam in humana, nec enim alia eſt horum materia quam reliquorum; ſi unire ſe queant aliis, cur non & humanis; cum tamen hujus unionis in obſeſſis exempla exhibeat revelatio frequentiora, quam unionis cum corporibus aliis, quæ pariter non erit ſita in arbitrio dæmonum, cum ipſe D. Lange ſtatuat eorum vim eſſe valde limitatam, ergò non poſſunt ſe pro lubitu unire.

(q) Si unio eſt inſtrumentalis, tale corpus organicum erit hujus ſpiritus inſtrumentum, ergò ille aget in id tanquam movens principium.

(r) Non aer ſolum ſed & totum hoc univerſum repletum eſt, vel ſi aptius loqui liceat, ubique habet in ſe Spiritus & malos & bonos, hos ad cuſtodiam hominum, illos ad tentationem. Nec jam quæritur quid dixerint patres; Scripturâ ſatis evidenter rem decidente; rectè igitur contra Bekkerum ejusque aſſeclas aſſerit cum Scriptura, dæmones poſſe hominibus nocere, & proh! dolor nimis ſæpe nocent.

(s) Hæc ergò arbitraria, ac mera ſuppoſitio eſt, quæ miſerrima videbitur Carteſianis, qui non magis capient actionem Spiritus in minimam machinulam, quam in Machinam vaſtiſſimam; utraque eſt corpus; ad utramque Spiritus proportionem & actionem

ſeſe queant (t) inſinuare in omnes corporis noſtri partes. Ut verò Lectoris animum præparet ad ſtupendas illas operationes admittendas, concedendasque, quas parvulis his (u) inſectis à dæmone obſeſſis adſcribere ipſi lubuit, ea ſpecioſè (x) proponit mirabilia, quæ circa animalcula minutiſſima paſſim obſervantur.

Quanta in animo, (ita enim ſcopo ſuo convenienter ratiocinatur) aſſurgit admiratio, cum attentius contemplamur actiones iſtarum parvularum machinarum viventium, ſi cum (y) bove apem comparemus, qui ne quidem inſtinctu ſat evidenti gaudet explicandi, componendique oblatum ſibi ſtramen, ut commodius in illo recubet, dum parvula hæc animalcula ſine circino atque inſtrumentis exiguas ſibi ſtruunt ædiculas ſecundum exactiſſimas Geometriæ atque Architecturæ ſolidioris regulas? Quoties non ſine admiratione conſpeximus attoniti laboratoria chymica, quæ inſecta hæc minuta ſuis in viſceribus geſtant, ubi tam pretioſa formantur roris extracta florumque, quæ (z) nec Artiſtæ experientiſſimi unquam imitari aut aſſequi

 valeant.

nem habet nullam, ſive moventem, ſive determinantem, ſi interroget D. L. non Carteſium modò, ſed & Malebranchium, & Leibnitium, & quicquid eſt ingeniorum principiis mathematicis cumprimis hic inhærentium.

(t) Eſſet prius probandum dari talia organica corpora in aere, quæ nullo negotio ſe inſinuent in omnes corporis noſtri partes, hoc eſt, quæ ſint exiliora particulis aeris, nam nec hæ ſeſe pro lubitu per omnes corporis partes ab extrinſeco poſſunt inſinuare, neque enim tranſire per cutem hactenus probatum eſt.

(u) Inſecta à dæmone obſeſſa incredulis æquè apparebunt ridicula, ac alia dæmonibus adſcripta, unde rationibus, quæ ea fulciant, omninò indigent ſpecioſis ac ſolidis.

(x) Hæc verò nullam cum obſeſſione dæmoniaca hîc ficta habent connexionem; agunt minutiſſima quæque animalcula, quod juſſit agere conceſſa ſtructura congrua Creator Optimus, neque ad id indigent dæmone, nec alia per ea aget dæmon, niſi ſpeciali Dei mandato ac permiſſu.

(y) Bovem cum ape comparat, quid verò hoc ad inſecta poſſeſſa? Scilicet inſecta ſunt valdè ingenioſa; ſed nec bovi deeſt quidquam ſolertiæ naturalis ac neceſſariæ; habet apis quod ſuæ convenit naturæ, bos pariter habet quod ſuæ; nec ſtupidiorem ape bovem credas; quidni ſciat ille ſua ſibi ſternere gramina, ſi ſternenda eſſent, quæ mole ſua mox complanat; ſed ait D. Lange, apes ſibi ædiculas ſtruunt juxta exactiſſimas Geometriæ & Architecturæ ſolidioris regulas; an verò juxta regulas agit inſectum, ratione deſtitutum, cum totum artificium reſultare neceſſitate quadam ex ipſa pedum ſtructura ac corporis ſtatura dudum Er. Bartholinus docuerit. Sint ergò exacti apum alveoli, & exquiſita hexagona, ut vel P. Kochansky ad communem omnium regionum menſuram, cum paſſerum plumis videantur ſufficere, non tamen ex apum ingenio pendent. Et Geometria, & Architectura, & apum opificium à Creatoris eſt ſapientia, ejusque quidam radius undique elucens.

(z) Nec tamen hæc, quæ in ventribus apum mel colligere ſupponuntur Chymica Labora-

valeant. Et quam (a) magnifica ſibimetipſis ſtruunt mauſolia bombyces, atque inſecta quoque alia, in quibus abſcondunt ſe ſepeliuntque viva, ut moriantur ibi, ac reſuſcitentur poſtea nova aliaque pulchritudine veſtiti, ac decore novo induti? Iſta tamen omnia (b) mechanicè ac machinaliter (ſit venia verbo) fiunt, nec aliud inſectis illis principium iſtas producens actiones atque intelligens ſuppetit, , niſi ipſum illud ſupremum, quod ipſa potentiſſimè formavit, ac ſapientiſſimè, quodque per ſolam figuram, ſitum ac varietatem parvulorum, quæ ipſis competunt organorum (c) ſpiritibus animalibus perfuſorum, ſpectaculum nobis exhibet admiratione dignum, objectumque (d) obſervationum maximè ſeriarum D. Redii, Swamerdamii, & Lewenhœkii, aliorumque celebrium Phyſicorum.

Sed cum microſcopii ope alia adhuc minora deteguntur (e) conſpiciunturque animalcula nudis oculis omninò inviſibilia, quæque ne hoc quidem inſtrumento mediante conſpiciuntur, niſi ſub ſpecie atomorum vivarum ſummèque exilium, cumque ſecundum proportionem, quam concipimus

Laboratoria quidquam faciunt in rem D. Lange probandam, quid enim hæc ad dæmones? nec adeo indubia ſunt illa in ventre apum Laboratoria, ſi apes dulcia florum ſtamina, globuloſque eorum reſinoſos, non tam edant aut intra ſe coquant, quam congeſta in alveolis compingant, colligant, inque mella ac ceram absque Chymico artificio connectant.

(a) Et quid mauſolea iſta, quid pulchra volunt monumenta? an tanta res eſt in ſerico texto mori? annon & alia inſecta ſuis ex ovulis reviviſcunt? annon & bos ſeſe multiplicat? quid hîc api peculiare? quid dæmoni poſſidenti favet?

(b) Undenam novit D. Lange hæc omnia fieri mechanicè, ſine omni agente vitali, ac percipiente? an mechaniſmus ſolus ſufficit ad vitam dandam ſine anima? cur ergò animal moritur recedente anima? hæc omnia ſolo partium ſitu in ape cæterisque fieri ac figura ſola gratis aſſeritur, non probatur; non habent principium intelligens, at tamen vivens.

(c) Qui bovi non ſolum, ſed & homini denegant Spiritus animales moderni, ac ſubſtituunt animam actionum immediatum principium, neque apibus hos Spiritus relinquent. Alii autem, qui eos concedunt, animæ autem actionem in organa negant, Mechaniſmo huic facilius præbebunt aſſenſum, nec tamen ſoli, ſed & monadis dominantis variantibus qs. cancellis ac determinationibus correſpondenti; hæc verò, cum ſcriberet D. Lange nondum erant evoluta. Dies diem docet. An ſemper poſteriores cogitationes ſint meliores, dies docebit.

(d) Sanè bovis admiranda non hos ſolum Philoſophos ac Microſcopiorum fabros, ſed & Philoſophos omnes per omnem vitam ſatis occupabunt, æquè ac apum œconomia ſingularis.

(e) Hoc parum ad rem facit juxta prima Authoris principia, ſive dentur talia minuta animalcula, ſive non dentur, ſemper enim erunt corporea, & conſequenter à ſpiritu non mobilia, juxta placita Modernorum, imò nec dirigibilia ab ipſis (ſit venia verbo) quia directionem non admittunt, nec ſine actione in corpus illi locum dant.

mus inter hæc parvula inviſibiliaque inſecta ac corpus humanum, judicemus nullam ejus partem eſſe (f) per quam & in quam penetrare non poſſint, cumque inſuper, quantumvis illa exigua ſint, poſſimus concipere eorum organa, viſceraque æquè (g) perfecta ac aliorum viſcera animalium organaque, ſpiritusque animales, qui ea actuent pari modo; inde anſam (h) capit D. Lange faciendi ex his inſectis inſtrumenta Spirituum malignorum per omnem aeris ambitum (i) diſperſorum.

Subſiſtamus hìc pauliſper (ita C. M. T.) dicamusque, quod præcautiones Medici hujus doctiſſimi, ipſius Syſtema involvant difficultatibus, quas potuiſſet (k) facilimè evitare. Cur enim tam confidenter negat, poſſe Spiritum

 movere

(f) Jam ſupra de hoc dubitavimus, nec credimus facilè, per corporis poros poſſe ingredi animalcula, etſi alia cum alimentis via ipſis pateat, adeò, ut poſſint ingredi absque conſilio ſpirituum, neque hâc indigeant peculiari aſſiſtente intelligentia.

(g) Æquè perfecta in ſuo genere, nemo diffitebitur, non comparatè cum animalibus majoribus, habentibus dubio procul apparatum majorem viſcerum & organorum.

(h) Hoc eſt arripere anſam non oblatam, quid enim his omnibus mirabilibus inſectorum cum dæmoniacis prodigiis? quo aptiora ad actiones ſuas, & artificioſiora ſunt hæc animalcula, eò minus poſſunt fieri inſtrumenta dæmonum, cum ſe ipſa poſſint regere, nec intelligentia tali indigeant. Nec dicas, ipſa non indigere dæmonibus, ſed dæmones indigere ipſorum ope, & iis uti tanquam inſtrumentis; nihil enim hoc ipſo invento lucratur Dominus Lange; ponamus inſecta ejus fictitia cum dæmonibus ſuis ingredi in corpora humana per vias etiam anguſtiſſimas, & poros ductuloſque minimos, non ideò ſanè penetrabunt eàdem via corpora majora, nec inſecta hæc vel arripere poſſunt acus, nec deducere eas per eosdem poros & anguſtias; non poſſunt arripere acus, quia inſectulum tale non habet robur ſufficiens proprium, & ex hypotheſi dæmon vim moventem nullam ipſi dare poteſt, ergò miſer illè dæmon cum acu ſua non potietur ſcopo ſuo, eam ne quidem tollere in altum valebit per hanc ſuam machinulam inviſibilem animalem & inſtrumentalem, & ſi etiam poſſet acum uſque ad poros & ductus auguſtos corporis deferre, cogeretur ibi acus dimittere, poſſet enim ingredi, ſi omnia concederemus, cum ſua machinula animata & obſeſſa, ſed non poſſet ingredi cum acu, quæ neceſſariò foris maneret excluſa, nec poſſet introduci in corpus nec à dæmone, nec ab inſecto, nec ab utriſque junctis, dæmon enim acum non poteſt facere minorem aut ad inſecti ſui parvitatem redigere, nec poteſt movere materiam & in eam agere ex hypotheſi D. L. Si ſciviſſet D. Lange hypotheſin recentiorem ſtatuentem, omnem Spiritum finitum ſemper incolere corpus aliquod proprium, nec unquam eo carere, forſan maluiſſet huic ſubſcribere, quàm inſecta hæc inviſibilia, & ferè etiam incogitabilia conducere ad hunc ſcopum, dæmonibusque adjungere, qui ſi habeant propria corpora, inſectis non indigeant aereis, neque hæc vilia dæmonum feciſſet inſtrumenta, quorum vim adeò ſtatuit limitatam; hanc verò curam D. Lange relinquimus.

(i) Spiritus propriè loquendo non poſſunt dici per aerem diſperſi, quia non ſunt in loco, non ſunt extenſi, ſcriptura dicit aptiore termino eos aeri dominari, & tenebris mundi hujus; in verbis verò ſimus faciles.

(k) Potuiſſet has evitare juxta ſequentia, ſed eo ipſo aliis ſeſe involviſſet difficultatibus.

movere corpus in quiete constitutum, quid impedit (l) quò minus quantitas motus in hoc universo vel augeatur vel minuatur? quanam (m) demonstratione, vel probatione nititur hæc constantia æqualitatis motûs supposita? Quanam ea necessitate stabilita est? Novi equidem, nullum corpus posse se ipsum movere, sed movendum esse ab (n) ente alio, qua autem ratione probabitur virtutem moventem, quam habent Spiritus, ulterius (o) non extendi, quam ad motum jam inceptum aliter determinandum,

---

tatibus, adeò iis omnia hic sunt obsita, omnia intricata & obscura in summo gradu, si quæras de modo, quo fiant talia prodigia, etiamsi res ipsa indubia sit & in propatulo. Cur verò tot se difficultatibus involvunt inquieti mortales, cur non malunt in nimium occultis ad τὸ ἐπέχειν confugere? cur non æquà mente ignoramus, quæ latere nos voluit Magister Optimus? Implicamur laqueis fallacibus ac periculosis, saltem ne aliquid videamur ignorare; hæc mentis nostræ naturaliter perversæ arrogantia est, ut, licet diffiteri non ausit se imparem esse rebus sæpè gravissimis, earumque causis eruendis, præferat tamen doctum, at inane vaniloquium ingenuæ ignorantiæ tam latè se diffundentis confessioni. Intellectus noster judicet de rebus æstimationi suæ vi quantitatis ac proportionum subjectis, judicet de nexu Idearum, ac propositionum, abstineat verò à rebus sphæram suam viresque excedentibus, maneat in modestia debita aureaque prorsus lumen ejus debile, nec se ultra modum efferat; cedat cumprimis revelationi, nec se normam jactet veritatum, nec possibilium ambitum sua metiatur comprehensione, nec scientiæ suæ audeat commensurare veritatem; nihil neget ideo, quod modum ejus ac rationem profundè ignoret, maneat suæ conscius limitationis ac debilitatis, quæ non audebit negare, quod non potest comprehendere; videt enim, si sapiat, toties sibi hærere aquam in rebus etiam materialibus.

(l) Hoc meritò quæritur à Viris ingeniosis, neque enim unquam hoc principium suum probavit solidè satis vel Cartesius, vel tota ejus multiformis Schola ac soboles; Imò Hugenius, Mariotte, Leibnitius probarunt apertè contrarium, identitatem virium substituentes; quæ an probetur Celeb. Diarii Authoribus nos quidem latet.

(m) Etiam hanc quæstionem Virorum Celeberrimorum approbant Moderni illi, virium identitatem substituentes, agnoscuntque nullam demonstrationem suppetere pro eadem motus quantitate conservanda. Etsi nuper D. de Louville ipsorum voluerit turbare circulos; quo successu, atque an solidius id evictum dederit, quàm olim variantem Eclipticæ obliquitatem, ipsi judicabunt.

(n) Alii ex Modernis dicent, non ab Ente alio (si summum Ens excipias) sed ab alio corpore corpus debere moveri; nec placet illis, quod Ill. Turneminius supponat, animam agere in corpus, corpus verò non agere in animam. Quas tamen subtilitates heic vel supremis tetigisse digitis sufficiat. Medici de remotis his motuum causis soliciti non sunt; quàm benè nobiscum ageretur, si saltem proximas semper causas motuum in corpore p. n. obviorum sine errore notabili assequeremur, quod quidem & scientiam haud levem & experientiam requirit longo, multoque rerum usu, non speculationibus vacuis, firmatam.

(o) Quos modo allegavimus legum motûs scrutatores etiam hanc motûs directionem mutandi vim Spiritibus abjudicant eâdem vi suarum, quas laudant, demonstrationum.

Nos

dum, quodque Deus ipsis non concesserit potestatem movendi corpora in quiete existentia? Novi quoque (pergunt C. M. T.) Deum limitasse potentiam malignorum Spirituum, ut non possint nobis nocere ultra id, quod permiserit Deus, quonam verò argumento constat, quod non possint, nisi se uniant cum insectis (p) agere in liquores corporis nostri, inque ejus partes solidas, inflammando, (q) dissolvendo, condensando, acres reddendo, corrumpendo humores, dislocando, constringendo, coarctando, distindendo, aliisque modis lædendo partes solidas, eò introducendo (r) venena, ipsaque varia insecta, absque eo ut cum ipsis ineant unionem ullam? Ista sanè omnia ipsis possibilia sunt, si quidem id permiserit Deus; dicit verò per (s) jocum (uti omninò videtur) D. Lange se, etsi referre decreverit

Nos istis nunc non immoramur; istas forsan demonstrationes laudatas ab Authoribus suis evertere conabuntur, qui hæc quærunt in his suis ad D. Lange placita notis, Trivultini Patres, utut nihil allegent, quod probet contarium.

(p) Si in partes solidas fluidasque corporis nostri non possint agere immediatè, multo minus in eos agent per insecta; nam, ut agant in insecta, eaque moveant, debent agere in eorum partes vel solidas, vel fluidas, vel utrasque, & si hoc possint facere, quid ni & agent in nostros succos, & in nostra organa, quæ non magis sunt materialia, quam horum insectorum, quantumvis minutorum, partes.

(q) Agere verò poterunt his modis in fluida non saltem immediatè, sed & media eò convenientia liquoribus admiscendo, solida autem per fluida variis aggestionibus urgendo & premendo, quanquam & irritando sensiles nervorum fibrillas spasmos, doloresque omnis generis etiam sine insectis possint excitare, si enim possint mutare motus insectorum, cur non facilius motus spirituum insectis subtiliorum, & facilius mobilium ac obsecundantium. Quid verò regerent Viri Clarissimi illis, qui dæmonibus propria tribuunt corpora? An Ecclesiæ, Ordinisque statuta hoc admittent? Nova ad minimum haud facilè locum apud illos inveniunt, etsi magni faciant acumen Leibnitianum.

(r) Quomodo verò introducent vel insecta, vel venena in corpus, si movere ea non possint, venena non habent vim sese ipsa movendi; Verum Viri ingeniosi hæc contra D. Lange admittunt, sed de modo altum est silentium, quomodò spiritus introducunt hæc insecta, quomodo apprehendunt ea, quomodo agunt in materiam, non sanè cogitando, cogitatio enim ne pulvisculum quidem moveat sine medio, & verò spiritus dicuntur non agere nisi cogitando. Si corpora dæmonibus velint concedere Viri Eruditi, facilè viam invenient. Nolumus verò hanc ipsis tribuere sententiam; qui fatemur hic circa modum hunc agendi ignorantiam nostram; de effectibus tristissimis certi, circa modum recurrentes ad τὸ ἐπέχειν, ad τὸ θεῖον Medicis haud raro solenne, ac prorsus necessarium, licitumque in hac luminis nostri debilitate atque insufficientia.

(s) Nihil magis serium est quàm principis, aeri dominantis & infidelibus triste imperium & potestas in homines plerosque non satis deploranda, absint hinc procul joci, de ipsius ingenii acumine tristia indies literatorum æquè ac aliorum fara loquuntur, cum plerorumque mentes ita teneat illaqueatas, ut stupidorum instar brutorum sequantur ejus dictamina, ipsique serviant tanquam mancipia fidelissima, cum videantur sibi sapien-

verit facta Principis in aere regnantis, eum tamen tanti non facere, nec pro heroe, ſibi ſingulariter æſtimando, habere, cum non niſi exiguum habeat de ipſius ingenii acumine ideam ac præſumtionem, cum Deus ipſi nonniſi parcam luminis & ingenii menſuram reliquerit. Exilisque hæc Autoris de dæmone (t) opinio eò uſque progreditur, ut cum Helmontio perſuaſus ſit, eum minus ſagis ſuis eſſe ingenioſum, ipſarumque quendam quaſi diſcipulum, qui illudere non poſſit niſi ruſticis, metuatque ſibi ab hominibus ingenio pollentibus ac judicii penetratione.

Nec video tamen (ait C. M. T.) quid cogere nos queat, ut ſtatuamus, dæmonem lapſu ſuo perdidiſſe lumen ſuum ingeniumque (u) naturale. Apoſtolus (x) Paulus, Sancti Patres, aliam nobis rei iſtius offerunt ideam, quam quidem eam, quam ex Helmontio hauſit D. Lange; cæterum difficultates quodammodo extraneæ ſunt (y) Syſtemati D. Lange circa maleficia, poſſuntque inde ſeparari, quo ipſo illud haud (z) parum fiet ſolidius. Audiamus eum ipſum explicantem maximam partem Symptomatum morbi Magdalenæ Morinæ, absque iſta dæmonum cum inſectis unione.

Si erucarum tantum generationem in ægro hoc corpore, eorumque inde excretionem ſuſcepiſſemus explicandam, id quidem (a) præſtitu eſſet facile

pientiſſimi & dæmone prudentia longè ſuperiores, exitiali errore ac cœcitate mentem ipſorum obnubilante; & quis quæſo credat, Deum illi parvam dediſſe ingenii menſuram, cujus methodias tanta cum cura ſuadet, ut evitemus, ſuamque nobis ad id offert opem.

(t) Non opinione res agitur, cum ſermo eſt de hoſte tam formidando, cui non niſi divina reſiſtere Panoplia valeat, faciat ex ſagarum magiſtro diſcipulum, ipſis ingenio inferiorem, ſolis ruſticis illudentem Helmontius & cum eo D. Lange, triſtis experientia docet contrarium, quamque ille non metuat acutos & ingenioſos homunciones.

(u) Adeò nihil eò nos adigit, ut revelatio potius contrarium apertè doceat, & qui poſſit ſpiritui tam antiquo deeſſe judicium, tanta tamque perpetua experientia confirmatum.

(x) Scilicet hunc Spiritum aſtutiſſimum, & maximè iis formidabilem, qui fide ac luce divina haud gaudeant, agnoſcunt ii omnes, qui corruptionem hominis ſummam agnoſcentes, eum ab hoc ſpiritu & olim ſeductum fuiſſe, cum infinities eſſet ſapientior, & nunc miſerrimè ſeduci in deſipientia ſua naturali non poſſunt non agnoſcere.

(y) Sanè difficultates intrinſecæ omninò ſunt Syſtemati D. Lange, qui nec cum poſſeſſis à Dæmone inſectis, nec ſine illis ſatisfecerit iis, qui qualicunque veriſimilitudinis umbra contenti non ſunt.

(z) Docebunt ſequentia, an fiat ſolidius, exhauriatque difficultates præcipuas circa abſtruſiſſimum hunc morbum & prorſus intricatum quà originem ſuam.

(a) Nobis equidem res iſta tam facilis haud videtur; nec naturalis mechaniſmus hic eas ferre ſuppetias, intellectui veritatis avido, poteſt, quas quidem deſideraret.

facile per naturalem mechanismum ; (b) supponi enim sine difficultate potest virginem hanc fructus quosdam devorasse aut legumina (queis solis per tempus sat longum pasta fuit) numerosa ovulorum quasi invisibilium, ex quibus ista prodierunt insecta, caterva conspurcata, istaque ovula in ipsius ventriculo (c) obvoluta fuerunt abundantissima cruditatum viscidiorum massa ac pasta ; in qua tanquam conveniente sibi matrice, tuta ab acribus (d) spiculis menstrui ventriculi, quæ quidem spicula in (e) ista, qua laborabat virgo hæc inappetentia, jam satis languida fuerunt in se & minus efficacia, fota commodè, atque exclusa sunt hujus partis calore, ac mediantibus fructibus, herbis, & aqua, quæ sola virginis fuerunt alimenta, insectorumque simul ordinaria nutrimenta ac (f) cibi, illud attigere magnitudinis incrementum, in quo excreta conspectaque fuerunt ; adeoque hic effectus, etsi valde singularis, posset tamen (g) non incommodè à naturalibus plane principiis deduci atque explicari.

Neque verò eadem (h) acicularum acuumque ratio est, hæ enim talia corpora non sunt, quæ vel formari in corpore humano, vel nutriri queant.

(b) Supponi potest facilius quam probari, virginem hanc fructus devorasse conspurcata ovulis minimis erucarum, è quibus istæ dein exclusæ sint in corpore illius ; hæc dicunrur facilius quâm vel probantur vel fiunt ; ad minimum alimenta congrua erucæ in corpore nostro vix inveniant, & si aliquando erucæ quædam suis ex ovis excludantur in homine, vix tamen hinc deduxeris lacertam, & in exemplis supra memoratis bufones, scarabœos, ranas, & quid non?

(c) In hac obvolutione nulla forsan esset difficultas, sed motus quoque ventriculi peristalticus imo & tritorius alimentorum obstare videtur ; etsi nolimus omnem exclusionem ovulorum peregrinorum in corpore nostro negare, tam varia tamen & numerosa sine magiæ concursu inde excerni haud credimus.

(d) Spicula ventriculi tam acria acutaque non sunt, ut sibi ab illis debeant mea tuere hæc ovula excludenda, si aliud nihil obstaret.

(e) Virgo hæc non laborabat inappetentia, sed pica, satis appetebat fructus suos, sed non cibos alios & meliores, ac convenientiores, qui status in chloroticis est frequentissimus ; & possunt cum tali inappetentia consistere spicula acida, acriaque in primis viis satis fortia & acuta.

(f) Sunt equidem hi illorum cibi, sed & virginibus pica laborantibus valde grati ac familiares.

(g) Nisi & alia inexplicabilia hac methodo juncta fuissent Symptomata, & excreta, quorum singularitas longè adhuc major ac portentosior, hanc quoque erucarum excretionem reddit suspectam, & ad eam videtur illam classem redigere, ad quam pertinent memoratæ supra historiæ, ad morbos nempe magicos, vi malorum spirituum hominibus illatos ; etsi forsan aliâs erucæ excludi in corpore aliquando potuerint.

(h) Hic vero non licet aliter quam verum fateri, aciculæ enim ex seminiò excludi in venriculo non possunt.

queant. Si enim (i) supponeremus plurima corpuscula metallica occultata ac latentia in alimentis potuisse inter se uniri intra corpus humanum per varias, quæ ibi contingunt, fermentationes, & præcipitationes, ea sanè non possent ad summum producere aliud, quam massulas quasdam metallicas parvulas informes, hîc verò aderant veræ aciculæ atque acus artificis manu formatæ atque acutæ redditæ, quæ extractæ sunt tanto numero, quorum, teste avtopsia abscissa sunt capita seu, globuli, ubi manifesta adhuc oculis intuentium sunt (k) forficis abscindentis vestigia, quarum aliquæ ad curvitatem istam redactæ conspiciuntur per (l) violentiam ipsis abscissione illa factam, quæque majorem (m) longè ipsi intulere dolorem cum extraherentur quam reliquæ, igitur in explicatione horum phœnomenorum necessariò recurrendum est ad artificialem (n) mechanismum. Videamus igitur quid adscribi queat homini, quid tribuere diabolo cogamur.

Certum atque extra omne dubium positum est, aciculas fuisse in corpus hujus (o) Virginis introductas, quia ibi generari non potuerunt, æquè certum (p) indubitatumque est eas non potuisse intrudi in omnibus istis

(i) Supponerent sanè Viri ingeniosi rem omni verisimilitudine destitutam, quis enim ventriculi, viscerumve calor est, qui possit fundere metalli particulas minutas? de acuum formatione ipsi prorsus dubitant, nos verò etiam de massularum quarumcunque metallicarum hac via formatione; acuti verò cuspides, abscissionis capitum vestigia manifesta, nimis manifestè evincunt fascini concursum, ut fictitii mechanismi omnis species evanescat.

(k) Forficis abscindentis vestigia apparent in aciculis, indicio nimis manifesto eas ab extra fuisse introductas, non in corpore formatas.

(l) Hæc violentia ad incurvationem usque in abscissione adhibita apertè docet concurrisse cum dæmone astutiam & malitiam diabolicam hominis dæmoni aciculas forfice ita præparantis, cum non potuerit cum globulis eas introducere tam commodè; dico tam commodè, quia supra exemplum recensuimus talis quoque capitis & noduli exsecti, adeoque prius injecti, via ac ratione quacunque.

(m) Non potuêre enim via adeò recta progredi ac propelli, unde nervorum fibrillas gravius lacessebant transitu suo longè acerbiore, quam rectæ aciculæ.

(n) Hic artificialis mechanismus intelligitur & dæmonis & hominis, arte enim ad hæc opus est, quam nec optimi inter nos artifices satis capiunt.

(o) Hoc quia certum est, æquè certum erit fascinum, nisi nova succurrat mechanica, ubi aqua hæserit Philosophis.

(p) Hoc mihi non æquè certum indubitatumque est, mallem enim credere in locis istis fuisse intrusa ab artifice tali extraordinario, quam incredibili plane commento eas per vasorum lacteorum, & tot vasculorum aliorum angustias & mœandros deducere ad corporis superficiem, quod fabulam nimis apertè sapit; nec dicas non potuisse sine dolore summo & læsione introrsum adigi, cum nullum in egressu vasculum læserint, cum miles supra memoratus, aciculas per genas suas adigat sine dolore artificio singulari eas per-

iſtis ſingularibus locis ex quibus poſtea fuerunt exſectæ ; obſervationes exactæ inſtitutæ per integras duas ſeptimanas ſuſpicioni tali locum relinquunt (q) nullum ; fatendum equidem eſt, dari homines adeò ſolertes, ut ſciant methodum acus immittendi in tibias, brachia, aliasque partes muſculoſas, idque ſine (r) dolore, cogendò eas intrare exactè, inter muſculos, ſed ingens eſt differentia inter leves iſtos luſus, eaque quæ in virgine hac obſervantur, ubi digiti tangentes percipiunt intra profunda carnium aciculas ſupra (s) perioſtium quaſi, ſentiunturque (t) quotidiè ad ſenſum magis magisque per ipſam muſculorum ſubſtantiam, perque partes mammarum glandulosas tranſire, ſemperque præcedentem tangenti exhibere digito (u) cuſpidem. Cæterum nauſeæ, cruentique vomitus ac febris, ſemper præcedentes acicularum apparitiones, magna quam per vomitum rejecit earum quantitas, ac dolorificæ lancinationes, quas ſubinde inventriculo percepit, argumenta (x) ſunt certiſſima, quod coacta fuerit illas prius deglutire.

D Nec

perterebrando, & celeriter quidem ; quis vero dæmonem hoc milite minus exiſtimet agilem, promtumque, ac verſutum?

(q) Bonæ iſtæ Noſodochii ſorores, & quicquid fuit cuſtodum, potuêre quidem obſervare, an ullæ ab hominibus fiant ftudes, fraudes verò demonum ac ſtratagemata Satanæ eludere vel detegere non valuerunt ; quid obſtat hæc noctu, & inviſibili modo fuiſſe geſta ; ſpiritum operantem quis videat, vel impediat ? Si dolorum ſenſum objicias fuiſſe nullum, militem illum, & P. Lanæ artificium ab ipſo teſtatum, ac ſupra tactum regerimus.

(r) Id ipſum nunc hic fatentur Viri Eruditi, ſine dolore poſſe adigi in muſculos aciculas ſolertia humana, cur igitur negabunt dæmoni, (cujus vim agnoſcunt in ipſo hoc caſu) quod concedunt homini, minus ipſis etiam fatentibus ſolerti.

(s) Tactus non poteſt tam exactè docere, aciculas eſſe ſupra perioſtium, hæc gratis ſupponuntur, ad augendam difficultatem, reipſa verò carent omni probabilitate ; ſufficit dæmonem non eſſe minus ſolertem homine, & Viros Clar. agnoſcere hanc ejus vim contra D. Lange, etſi alio modo eum malint concurrere quam modo dicto.

(t) Cum quotidiè altius aſſurgunt, eo ipſo tardiſſimè aſcenderunt, & quidem eò minori ſenſu, cum dicti homines agiles & ſolertes, cito ſatis perforare ſoleant muſculos, quantò minus autem dolebunt à tranſitu aciculæ tardiſſimo, & fibras vix afficiente.

(u) Ipſa hæc perpetua cuſpidis præcedentia ſatis oſtendit directionem ab intelligentia ſeu ſpiritu ſolerti factam, cur enim ex tot acubus ne una quidem aliter prodiit ? quia à ſolerti ſpiritu omnes ita fuere infixæ, ut fibræ ſe ſtringentes naturali ordine facilius ſenſim ſenſimque propulerint acutam cuſpidem potius, quam obtuſiorem caudam ; hinc & capita acicularum fuere antea abſciſſa, quia iſtæ clanculum erant introducendæ ; alia res erat in hiſtoria ſupra allegata, ubi acicula, cui globulus ex cera hiſpanica adhæſerat, prodiit ex urethra, quo cum capite facilius potuit introduci quam intra cutem & muſculos, ubi obſtitiſſet capitulum ſeu globulus.

(x) Probè hæc diſtinguenda ſunt, pars acuum omninò fuit in ventriculum ingeſta, pars

Nec difficile comprehensu est aut conceptu, quod eo tempore, quo ictus passa est dictos, qui eam ita prostraverant ut, animo linqueretur (y) cogi potuerit ad deglutiendum unum alterumque fasciculum acuum & acicularum, aut inclusas parvis capsulis, aut compendiosis involucris, cum ictus, quos capite excepit, expresserint copiam materiæ pituitosæ, quam ordinariè deglutimus, non advertentes, &, quod ajunt, machinaliter in istiusmodi casibus, inque affectibus convulsivis ac soporosis, qui comitantur plerumque commotiones graviores cerebri; hi parvi fasciculi ori ejus intrusi potuerunt facilè ope istarum humiditatum ac deglutitionis illius spasmodicæ ac machinalis descendere in ventriculum, absque virginis illius cognitione evidenti. Ipse vidi (pergit C. M. T.) hominem quendam in paroxysmo epileptico deglutire subitò unoque nisu forficem plusquam duorum digitorum latitudinem circa annulos suos habentem, quæ dentibus ab uxore fuerat inserta, quamque cum excrementis post novem dies reddidit, refertque *Helmontius in Cap. d. injectis materialibus* se vidisse Antwerpiæ ann. 1622. parvam puellam evomentem duo acicularum millia, involucro cuidam inserta unà cum pilis aliisque sordibus. Hæc talia involucra sensim ac sensim consumuntur insensibiliter per salivalem ventriculi succum, sensimque dimittunt aciculas quas continebant, quæ cum chylo (z) abreptæ sunt in intestina, in vasa lactea, per receptaculum chyli in ductum thoracicum, ex hoc in venam axillarem, indeque sequi potuerunt

pars in musculos artificiosè intrusa, hæc sese mutuò non impediunt, utrumque verum videtur ac evidens in hoc casu.

(y) De his nihil crediderim, si vera sint, quæ supra memorantur de ictibus baculo factis, an enim in baculo fuere involucra aciculis referta; nec tam machinaliter deglutiunt homines tanta acuum involucra, & nulla est consequentia ab homine epileptico degluciente forficem ad hanc virginem inter verbera non convulsam, sed opem sororis implorantem, neque eadem ratio est hominum convulsorum, & soporosis affectibus decumbentium, hi enim vix deglutiant forfices, uti illi; deliquium enim passa est post vociferationem, & soror statim accurrit, non ergò ori illius tanta involucra potuere ingeri, illave cogi ad ea deglutienda; hæ conjecturæ sunt nimis audaces. Exemplum verò Antvverpiensis puellæ nihil huc facit, quam confirmando fascini certitudinem ac magiæ evidentiam, tantum enim involucrum puellæ parvulæ non potuit cum acubus bis mile ab homine obtrudi deglutiendum, benè tamen à dæmone, ejus per gulam descensum sine suffocatione juvante, quod hominum nemo facilè potuisset efficere.

(z) Cum hanc recogito viam ejusque anfractus, non possum non confirmari in opinione mea, nec enim possum imaginatione mea sequi tot acus & aciculas per tenerrimorum vasculorum lacteorum tenues mœandros, ad extimas usque vasorum ramificationes, quisquis novit structuram & gyros vasculorum machinæ humanæ, hæc non credet.

runt curſum ſanguinis per cor & majora corporis vaſa uſque ad minimas eorundem ramificationes.

Quanquam autem non (a) abſolutè impoſſibile ſit, iſta ſolo Mechaniſmo naturali ita contigiſſe, conceptu tamen admodum difficile fuerit, tantam acicularum copiam ſolo caſu quodam fortuito jam exacte cuſpides (b) ſuas applicuiſſe atque inſinuaſſe in vaſa lactea eorumque oſcula, ſecutasque fuiſſe illas curſum humorum absque eò, quod in transverſum actæ, ſitum in amplioribus locis mutaſſent, quod quidem ſi uni alterive forte contigiſſet res exemplo non careret, tanto autem in numero minimè. Reperta (c) eſt in vena brachii hominis cujusdam acicula, quam prius deglutierat, pluresque per urinam ejectæ ſunt, perque varias corporis partes ac abſceſſus.

Sed poſtquam in Magdalena Morina aciculæ iſtæ pervenerunt uſque ad minimas arteriarum diviſiones, quæ non ſolum ob exilitatem ad earum maſſam proportionem habent nullam, quæque adhuc cum urinariis vaſculis, queis junguntur, faciunt mille anfractus ac circuitus, id quidem phycè impoſſibile erit, quod exire ex iis queant ſine ruptura vaſculi, & ſine effuſione cruoris contenti in partes ac interſtitia vicina, ſine ruptura fibrillarum membranæ arteriam conſtituentis, quæ ſunt totidem parvi tubuli ſuccis repleti, & ſi quidem inde fuiſſent egreſſæ, (d) inveniſſent in via

D 2 magnam

(a) Imò verò abſolutè impoſſibile crediderim ſolo mechaniſmo, ſine concurſu dæmonis hæc omni contigiſſe, adeo non auſim tantum tribuere mechaniſmo ſoli, ſub quo vocabulo imperitæ ſæpe & audaculæ Phyſicorum conjecturæ latent, ut ſpeciem quandam probabilitatis nanſciſcantur, jactant ſubinde mechaniſmum, qui ignorant, quid verè ſit mechaniſmus.

(b) Jam rem, qualis in ſe eſt, agnoſcunt, ac pronunciant Viri Oculatiſſimi, vident illos vaſorum mœandros, unde validiſſimam agnoſcimus propriam ipſorum objectionem.

(c) Hæc videntur novam rei probabilitatem conciliare, & ſunt omnino obſcura, intricata, & explicatu difficilia, facilius verò fuerit uni aciculæ talem reperire viam, quam iſtis agminibus acicularum; & quis novit, an illa præcisè acicula è brachio fuerit educta, quam deglutiverat æger; quam ſupra recenſuimus exſectam ex brachio magnam acum ſanè æger non deglutiverat; cæterum per abſceſſus facilius talia egeruntur & explicantur; ac ex ventriculo ad veſicam forte via dabitur brevior corpori acuto, & inter fibras protrudendo lentiori motu haud adeò difficulter, etſi forſan rarius, nec talia quotidiè contingunt.

(d) Hæ omnes difficultates ſunt inſuperabiles, & clariſſimè evincunt, dæmones hanc tragœdiam ſcenamque inſtruxiſſe per fœminam illam ipſis dubio procul dicatam, devotamque; nihil enim horum omnium contigit, nullæ tales moleſtiæ obortæ ſunt, nullæ humorum effuſiones; ſed & hæc confirmant ea quæ diximus de introductis per cutem

magnam nervorum copiam, membranas, novosque alios canales, quos non possent non perrumpere, quod facere nequirent sine nova humorum effusione, constrictioneque spasmodica fibrillarum nervearum læsarum, unde stases sanguinis in parte, indeque oriundæ inflammationes abscessusque inevitabiles. Nihil tamen horum omnium hic accidit.

D. Lange (e) confugit ad Spiritus in aere hospitantes, quos credit rexisse aciculas in viis adeò periculosis. Neque equidem existimo explicari posse per mechanismum naturalem tam exilem vel nullam læsionem enatam ex transitu harum acicularum, adeò aptarum ad excitandas longè majores in minimis divisionibus & anfractibus venarum atque arteriarum, concedam ipsi lubens, agnoscendum in his artificialem quendam mechanismum, id tamen haud crediderim, dæmonem fuisse coactum, ut se transmutaverit in insectum aut illi se univerit ad deducendas per tantas angustias sine noxa aciculas; ipsius voluntas, permissioque Dei abunde sufficiebant pro explicandis efficiendisque iis omnibus circumstantiis, quæ quam maximè in omni hac historia videntur mirabiles ac portentosæ.

EPILO-

---

cutem & carnem aciculis, lenta enim illa, solertique introductione, & lentissima expulsione factum est, ut nulla rumperentur vascula, nulli stagnarent humores, nullæ sanguinis stillæ effunderentur, cuspide lentissimo motu fibrillas à se invicem dividente & per interstitia sine ruptione vasculorum transeunte.

(e) Minus certum sanè refugium, rectores isti acicularum in vias adeò periculosas eas nec deducere poterant nec regere, etiam ex propriis D. Lange principiis, immediatè enim acus movere non poterant Spiritus, per insecta pariter fieri id non potuit, quia illa sunt longè minora & imbecilliora ex hypothesi, quam ut sufficerent ad acus gestandas, urgendas, adigendas, regendas &c. si dicas, dæmonem ipsarum vim augere, jam concedes dæmonem esse principium motus ipsarum, quod negat Dominus Lange; ergò nec insecta illa; nec per ea dæmon potuit regere aciculas in via adeò anfractuosa; sed suffecit isti negotio, uti rectè judicant Viri judiciosissimi, dæmon sine insectis turbas istas, miseriasque mortalibus inferens. Non disputamus autem hîc quid Doctissimi Collectores Diarii sibi velint effato illo generali, sufficere voluntatem Dæmonis; cum enim id vix voluerint dicere, Dæmonis corpus vi voluntatis illius talia efficere, quippe qui corpora Spiritibus istis haud assignant, aliam forte conceperunt viam, aliudque medium voluntatem istam in actum deducens. Nos vero supra jam monuimus, speciales istas modorum agendi explicationes Philosophis esse relinquendas, ac Curiosis, cum Medica Experientia facta istiusmodi insolita in clara veritatis ac irrefragabili luce posuerit, nec quidquam ad feliciorem ægrorum sanationem conferat, sive scias illum nocendi modum præcisum, sive eum ignores; modo discernas sollicitè vera à falsis, evidentia ab apparentibus, maneasque à præjudiciis liber, quæ cum non exuerent Eruditi, in negotio tam gravi tam frequenter, tamque enormiter impegerunt.

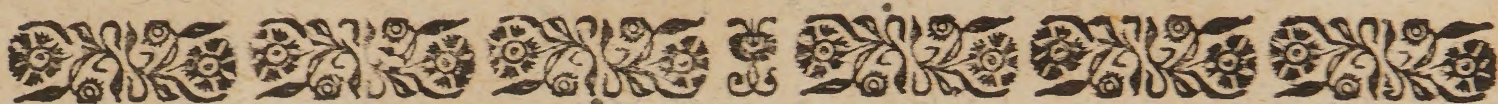
EPILOGUS.

Diximus Historiæ Nostræ ac scopo congrua; nec licet vastissimam de Magia tractationem unica dissertatione complecti. Contemptum nobis attrahemus sublimium Ingeniorum, qui ægrè ferent, postliminiò reduci in scenàm Magicos morbos, dudum auspice Beckero explosos. Nihil verò possumus contra veritatem, sed pro veritate; convicti plurimis irrefragabilibus exemplis, quibuscum incerta, falsaque haud confundimus. Ac miramur Viros veritatis amore ductos ob errores numerosos, fraudesque passim observatas, omnibus exemplis fidem adimere, ac negare autopsiæ certitudinem malle, quam rejectam semel admittere hypothesin (quis verò unquam negavit dari veros Eruditos, quod plurimi hoc nomen indignè gerant?) Sed & ipsa negantium diversitas affirmanti sententiæ conciliat robur; pauci omnem Magiam, atque omne fascinum pravo Spiritui debitum negant; plures ista in thesi admittunt, in specialibus verò casibus nunquam non omnia alia accusant, ac credulitatem aliorum rident. Alii frequens admittunt fascinum in morbis, sed Dæmoni nunquam adscribendum, soliusque phantasiæ fortis truculentum effectum; his mumiales, his astrales influxus magis videntur probabiles, quàm vires dæmonum; hi omnisciam faciunt animam, Divinæ, sic poetæ verbo abutuntur, particulam Auræ. Si qui dicant, vomitu, aliave viâ rejecta, non fuisse prius in corpore, sed tum à genio malo phantasiæ illudenti substitui, hi sane fatentur dæmonem agere, sive jam agat tanquam præstigiator, sive modo quocunque, aget tamen. Cuicunque accedas classi, hæres in luto incertitudinum; nec quicquam lucraris pro veritate; negantes enim tam miserabiliter explicant stupenda phænomena, ut, si non risum, saltem commiserationem mereantur, adeò mirificè se torquent, ut nihil dicant, explicentve! Tutius incedes, si quemlibet suo patiaris abundare sensu, nec velis operosè convincere animos, qui convinci nolunt; abundet quivis suo sensu! Genuinam experientiam sana ratio nunquam nititur evertere. Quis dubitet

ea posse fieri, quorum nos determinare modum præcisè haud valemus, cum innumera id nos naturæ phænomena doceant. Loquatur æger linguis peregrinis diu & cohærenter, prædicat futura, videat qs. remota, si omnis fraus absit, nunquam ego de altiore causa Spirituali dubitavero, etsi nihil præterea adsit, quod non febri, aliive morbo videatur ordinarium. Nec sequitur: omnia symptomata possunt quodammodo explicari ex naturalibus principiis, ergò omnis Magiæ suspicio abest; vermibus excretis cessavit malum, ergò dæmon non concurrerat! posse & ista combinari, morbumque hinc exaltari vix dubitabit, qui sine præjudiciis legit observationes stupendas, videtque ea, quæ frequentius geruntur passim in complicatis morbis. Quære igitur veritatem, sed evita solicitè fraudes, & præjudicia; absit verò ut credas, te diversissimas tot capitum pineales glaudulas eundem in situm, sensumque inclinaturum; vana est spes ista; vel sola id docere queant circa tetram Annæbergensium Tragœdiam obortæ lites. Cæterum cum monita hæc junioribus scribamus Medicis, illi cautissimè semper incedent, ni velint impingere; & si vel deprehendant suspecta sibi phænomena, nunquam tamen opiniones vulgi de fascino foveant, sed illis potius prudenter obnitantur, cum tot inde lites ac mala nascantur, nec morbo inde accedat celerior medela. Paucis, nec temerè, nec timidè etiam hîc judicandum. Quæ absurdissima Modernis videntur, & omninò frequentissimis phantasiæ ludibriis suspecta meritò sunt reddita, tamen non penitus debent explodi. Sic Doctiss. Crugerus in Eph. N. C. Dec. III. ann. 2. translationem corporis in dissitam regionem ope dæmonis factam exemplo manifesto extra dubium posuit. Fabulæ ac somnia de spectris innumera finguntur, nec tamen vel rigidissimi Magiæ adversarii penitus audent negare existentiam spectrorum; nimis enim manifesta sunt exempla; Dortmundense Gerstmanni, Medici, quodque Nobilem ab Oppen infestavit, & plurima alia nimis sunt clara. Pactum verò explicitum omne cum dæmone negari mirum non est, cum magna mortalium pars implicita pacta ignorans ac cæca servet colatque strictissimè. Meritô igitur junioribus Medicis commendamus attentionem in phænomenis

nis

nis observandis, modestiam & circumspectionem in dijudicandis, mentem à præjudicio omni liberam, prudentem recursum ad τὸ ἐπέχειν, & sincerum veritatis amorem.

MEnte opus est firmâ, prudentique! Arte medendi
Nil gravius! nihil hîc credula turba valet!
Ast major noxa est cum mens incredula factis
Indomita, atque audax obstrepit indubiis.
Cautelis opus est! medio tutissimus ibis!
Nec temerè in Praxi, nec timidè quid agas!

Nobiliß. D. Candidato
gratulatur
PRÆSES.

